

Изази суботом.

Цијена:

За Црну Гору и Аустро-Угарску на годину 6 ф., на по године 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За Босну и Херцеговину и све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франка, на по године 10 франка, на четврт године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И БЪИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији „Глас Црногорца“ на Цетињу, а може се и картом упућеном на пошту у Котор. Доплату плаћа се уредничтву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се, по простору који заузму из цетиња, 7 новчића од реда за први пут, а за сваки даљи пут по 5 новчића. За огласе веће и на дуже пријеме поупшта се.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Од 1 јула ове године почиње нова претплата на „Глас Црногорца.“

Лист стаје:

За Црну Гору и Аустро-Угарску:

На годину фор. 6. —

На по године 3. —

На ¼ год. (3 мјес.) 1. 50

За Босну и Херцеговину и све остале земље:

На годину фран. 20. —

На по године 10. —

На ¼ год. (3 мјес.) 5. —

Претплатници из Аустро-Угарске (и Босне и Херцеговине) нека шаљу своју претплату поштомском уплатницом на господ. *Пешира Рамидановића* у Котор са означењем да је за „Глас Црногорца“.

Претплату на наш лист у Србији прима *Кр. срп. општински новина и књижара В. Воложића* у Београду.

Претплатници с друге стране нека шаљу своју претплату у плаћеном до Цетиња писму на Управу Државне Штампарије.

Осим књижара српских умолавају се пријатељи овога листа, по мјестима гдје књижара нема, да се потруде око скупљања претплатника на овај лист.

Претплата из Црне Горе нека се шаље у плаћеном писму на Управу Државне штампарије на Цетињу.

У најпој администрацији правило је, да се лист шаље само претплатницима. За то ко од 1 јула не добије лист, нека му је то знак, да нам од њега још није стигла претплата, и нека му је опомена да претплату што прије пошље, ако жели лист држати.

Нарушите без новца писоме се не могу уважити.

Како је Цетиње прилично удаљено од оних мјеста, гдје „Глас Црногорца“ има својих претплатника, то се препоручује свијема, који су ради тај лист и даље држати, да се изводе за рана с претплатом пријавити, како би им на вријеме листови стигли и да им не би који лист од 1 јула изостао.

Уједно се опомињу сви, а нарочито претплатници из Босне и Херцеговине, да не шаљу претплату у неплаћеном до Цетиња писму, те у том случају изложени смо ми глобама које морамо сносити без икакве невоље.

Цетиње, 6 јуна 1892.

Администрација „Гл. Црногорца“.

СЕДМИЧНИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 5 јуна.

Кил и Нанси! О њима данас говори и расправља јевропска журналистика, и још ће расправљати, и ако им се, по једногласном суду из једног и из другог табора, не даје значај лањскога Кроинтата.

У Нанси је била о Тројичинијем празницима велика патриотска светковина. На састанак ђачких гимнастичких дружина из све Француске, дошли су гимнастичари из Швајцарске, Белгије, Луксембурга, Инглеске и Ческе; дошао је и сам председник републике г. Карно. Из Париза је кренуо у већу на сам Тројичиндан. То његово путовање било је тријумфално. У Варледуку изашао му је на сусрет бискуп из Вер-

дуна, који је на тако велики црквени празник оставио своју столицу, да поздравља главу републике и да му изјави вјерност и оданост републици у име подчињеног му клира. „Овај израз наших осјећаја — рекао је бискуп — добива овдје на лоренској земљи особито обилежје патриотске искрености. Ми љубимо Француску, реко бих скоро више вагоне други, ми, којима Француска повјера часни, свети задатак стражу на граници! Ми хоћемо мир, господине председнице, као што га хоће Француска, као што га хоћете ви сами, али се не бојимо ни рата, а поносим се, што вам могу то рећи ја, вердуни бискуп, који сам и војник мало од како сваки дан опћим са нашим врлим војницима. Кудне ли када час, час велике онасности, ви ћете видјети бискупа и његове свештенике, како се патијем у храбрости са војницима“. У самом Нансију био је дочек највечелачественији и најодушевљенији. Била је само 32 тријумфална свода лоренска престоница у почаст председнику подигла. И та је тако знаменита патриотска светковина, од које су се толико Немци бојали и противу ње писали, свој врхунац постигла доласком у Нанси Великог Кијаза Константина Константиновића, који се у блиском Контеквину бави на купатилима. Вели се, да је Велики Кијаз изненада дошао да посети г. Карнога; али му је шпак на сусрет изашао универзитетска омладина, а војска оружана му је морала чинити пута кроз мноштво народа, који га је одушевљенијем усклицима поздрављао и цвијећем обасипао до стана председника републике. Ту је Велики Кијаз остануо на само са г. Карнотом по уре. како нам је бечки „Кор. Биро“ јавио, па се, још већјем народним демонстрацијама испраћен, натраг повратио.

Ово је било у тројичински понедељник, а у тројичински уторник Цар Александар III. праћен Великим Кијазом Нашљедником, дошао је из Конепалега у Кил, на границу далеку, гдје га је дочекао њемачки Цар Вилхелм. Овом посјетом руски Цар вратио је њемачкоме посјету, коју му је од двије године дуговао. Било је њемачких листова, који су сматрали, да је то понижење за њемачког Цара, да иде на границу, да му руски Цар поврати посјету. Ипак Цар Вилхелм је са Принцом Хенриком дочекао госта у средини њемачке флоте најрадосније, и наименовао га је при свечаном обједу адмиралом почаснијем њемачке флоте. Цареви су провели заједно читав дан а ту су били из Берлина државни секретар Маршал и руски посланик Шувалов. Ипак би се овај састанак Царева могао узети као прости акт етикете да није онога наименовања почасног адмирала њемачке флоте, сасвијем пове титуле, којом је одликовао Цар Цара. Овај акт са танку даје значаја свакако вишега него ли прости удворности. А то се и прије састанка признавало из Берлина и из Петрограда. Значајно је што је у очи састанка петроградско „Н. Време“ писало: „Добро је познато, какав су значај свуда по Јевропи давали питању, хоћели се или неће имати овога прољећа сјутрашњи састанак обистинити. У Њемачкој су немир с тога питања једва прикривали спокојством. Садашњи међусобни односи њемачко-руски одавна унесмирују извјесне кругове у Њемачкој. Све што су за ове пошљедње двије године говорили листови, који слове као органи Кијаза

Вемарка, о погрешној политици берлинској, која је охладила односе између Берлина и Петрограда, дубоко се засадио у умове и срца у двије трећине њемачког народа. Вријеме, кад су се у Њемачкој многи уздали, да ће Русија учинити први корак к зближењу, давно је пролао. Благоразумни днџемачког народа најпослије је дошао до убјеђења, да ће бити благопријатнијем фактом прост доказ, да у Русији не сматрају потребитијем систематски уклањат се од тога, што може поправити до извјесног степена узајамне односе двије сусједне царевине. Сјутрашњи састанак у Килу биће несумљивим доказом те врсте, и у томе је његов карактер успокојителни за Јевропу. Само би било жели, да се у Њемачкој не преваре, заносећи се у преувеличана очекивања од пошљедња овога догађаја. У Јевропи неће отуда бити никакве промјене у опћем положају, који се развио послије обновења тројног савеза, него само један доказ више нуне искрености мирољубија Русије, и њене жеље, да живи у добрим односима са свима државама, које и саме то желе.“

У овоме схваћању лежи кључ оне мирноће, којом гледају из Берлина на Нанси, а из Париза на Килски састанак. Али бечка „Н. С. Преса“ не одликује се том мироћом, него свој пјед излијева на чешке гимнастичаре, који су из Прага врели демонстративно да одврате њанску посјету на прашку изложбу Французима. Чешке госте су у Француској дочекали најрадосније. Њихов путовање од границе било је тријумфално. На поздрав градоначалников у Лувевиљу вођа чешких гимнастичара др. Подлини, заступник у бечком рајхсрату, одговорио је: „Ми смо синови малага народа, али смо грана велике славенске породице, којој припада света Русија“. Чеси су били у Нансију одликовани и од самог председника републике. Управо су они, на броју њих 80, дали најживљу боју међународна значаја овом догађају. За то „Н. С. Преса“ бјесни противу Чеха, и сав пјед, што је скупила прошиљих тројичинских појава, на њих излијева. „Ипак је жалостан догађај. — вели бечки лист — да се аустријанци пред председником француске републике и рускијем Великим Кијазом упуштају у демонстрације, које дотичу политичко издајство. Нема блаже ријечи за чин, ком је сврха, да подржава политику, којој је вршак противу Аустро-Угарске окренут. Јесу ли Чеси Аустријанци или нијесу? На како се они клањају једноме Великом Кијазу, чије жеље и сврхе иду, да монархију ослабе? Руски Велики Кијаз појавио се у Нанси да учврсти савез који је одређен, да Аустрију с њеног положаја истисне и да је ослаби.“ На на другом мјесту опет: „За Аустрију догађаји у Нанси значе сави Француза са нашим непријатељима, који немају друге мисли, него да монархију понизе. Што је хтио тај Велики Кијаз у Нанси? Француску противу Њемачке да подигне, како ће се Русија оборити на Аустрију. Казади, који ће ударити на наше војнике, већ се чују на нашој граници, а Чеси се брзине у Нанси са најжешћјем противницима монархије, и одушевљају одвратнијем сервилнизмом за јединијем Великим Кијазом, који је надахнут жељом, нашу отаџбину као велесилу да уништи.“ Тако је цио уводни чланак дијатрич

слијеном страшћу, те се опет коре „Аустријанци, који се радују, што се кује комплот противу своје државе“, и овако завршује: „Чеси ће се имати за што још дуго спомињати Нансијске светковине. Дан, када су они без икаквог политичког стида просјакали милост једног Великога Кијаза, оставиле жалосне трагове у цијелом народу. Монархија не може тријети, да се без казне поткопају њезини темељи“.

Светковина у Нансиу је добро дошла особито Криспијевој римској „Реформи“ у овом тренутку, да наврне воду на млин Криспијев. „Доказано је већ без противурјечија, — вели „Реформа“ — да ће Француска и Русија у једном згодном часу, своје назоре, жеље и захтјеве изјавити. То је питање времена; добра жетва или неуспјели зајам могу катастрофу повјешити или зауставити. Но ко не види да се приближује, ко се не спрема да је дочека муњавитено и снажно, тај је слијеп и окружен злијем савјетницима“. То је прави поклич: *Nanibal ante portas!* Сасвим као бечка „Н. С. Преса“, која већ чује халак Казака на граници! Што је врло карактеристично у часу, када се у Паризу и Берлину опажа хладнокрвност, што није одавна.

У Берлину је била предпрошле недјеље Марија Александровна, Војвоткиња Единбуршка, у госте на царском двору. Ту је она била одликована изванреднијем почастима, и Цар ју је наименовао *à la suite* регименте Александрове, чију је униформу — како пише „Минх. Ал. Цајтунг“ — носио тако дуго, особитом љубављу њезин отац, и којој припадају садашњи Цар и Царевић. Ови војнички односи — поставља исти лист — у историји односа између берлинског и петроградског двора вазда су велику улогу играли; те се и овога пута хтјела показати руској царској кући љубазност, и то одиста није без свезе са већ објављенијем састанком царева у Килу.

За вријеме гошћења на берлинском двору Војвоткиње Единбуршке, једине сестре Цара Александра, Цар Вилхелм је прогласио на свечаном обједу вјеридбу њезине кћерке са Нашљедником румуњског престола, Принцом Фердинандом, синовцем Краља Карла, који нема породе. „Новое Време“ врло лијепо говори о томе догађају. Принцеса Марија је васпитана у англиканској епископалној религији, која је најближа православној цркви, а њезина мати је православна. У њој нема ништа од њемачке народности, будући ћерка инглеског Принца и руске Велике Кијагиње. Тијем се измјењује њемачки карактер румуњске владачке куће, и у румуњском народу разбудиле се нада, да ће на престолу видјети с временом православног Господара не само по имену, него и по васпитању од дјетинства. Осим тога румуњска династија долази у сродство са руском и инглеском владачком кућом, што није без важности за народ по религији православној, а по поријеклу полуромански и полуславенски.

Петроградски лист не мисли, да ће се тако брзо измијенити политика, која није доуштавала да Румуњска узвеме своје престојно мјесто у породици православној држава јевропског истока, али се може надати, да ће овај брак бити знаком и основоном те промјене, коју желе сви Румуњи, што љубе своју отаџбину.

За то — завршује „Н. Време“

— и руски народ има неког основа, да сматра догађај, што га је објавио у Потсдаму Цар Вилхелм, угоднијем, и пендућијем у сукоб са нашим народнијем интересима.

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

Петроградско Н. Врења доноси шледећи чланак о једном новом афричком питању, које може имати озбиљнијих последица у међународнијем односима јевропскијем:

Не пролази године, да Инглези не дођу у сукоб са Французима због каквог колонијалног питања. Они су се научили свуда осим у Јевропи, да се користују правима јачега према Французима; они најбезобзирније истребљују француски уплив, гдје год се појави у суједству ингле-скијех колонија, што потврђују скораши догађаји у Уганди.

Уганда је независна Краљевина у централној Африци, која долази у сферу инглеског уплива по потпољој конвенцији англо-њемачкој. Ту су одвино били католички мисионери, већином Французи, а такођер и мисионери протестантски, већином Инглези; они су обрађали црње у христјанство, које их је избављало од робства и штитило од трговине невољницама. Католичке мисије надвладале су, јер Инглези и њихови мисионери нијесу умјели за себе задобити житеље Уганде ни њиховог Краља Мвангу. Прошле године по његовом наговору био је убијен мјесни англикански епископ Ганинотон, а сам је примио католичку вјеру. Како се види, француски уплив ухватио је корјена у Уганди, може бити за то што се Французи нијесу појавили као завојеватељи ни као трговци, који експатирају прости народ. Инглеској источно афричкој компанији, која шири свој политичко-трговачки уплив по Уганди, то није било по вољи; и два инглеиска официра, капетани Логард и Уилиаме, који имају дјететовати у колонији у споразуму са владом, организирали су чету црнаца мусулмана, наоружали их митраљезима, и повели су их против црнаца-католика, Краља Мванга и францускијех мисионера; и разорили су шест католичкијех мисија и запалили села што су католичку вјеру примила. До 50,000 душа, и у том боју 17 мисионера, 14 свештеника, 3 монаха и 2 монахиње су остале без крова. Колико је погнуло није извјесно; толико је извјесно, да је неколико хиљада црнаца, већином жена и дјене, који се не могуће спасти бјегством, постало пљеном и да је продано у робство. Најхарактеристичније је што су у овом походу били и црнци-протестанти, које су у христјанство обратили инглески мисионери. А инглези говоре да је једна од главнијех задаћа њихове колонијалне политике ширење христјанства и искорјењивање трговине робовима. Они тако и раде докле им иде у рачун; по тек њихови интереси трговачко-политички нијесу у свези са христјанством, или ако су са христјанством у свезу интереси које друге јевропске државе, Инглези не мисле много на чију ће страну. Главна је сврха овог похода била, да се ишћерају Французи из Уганде. Инглеиска је влада изјавила у парламенту, да није примила никакву извјешта о овом догађају, но даће брзо примити. Очевидно, она се уклања од суђења рада својих официра. Тајмс води отворено Французима: „Ми смо завладали Угандом и намјеравамо ту остати.“ Француска је штампана смуђена, смуђена је и француска влада и своје негодовање изражава уздржавањем. Она је обећала парламенту, да ће тражити задовољштину од Инглеске. Али инглеиска влада не боји се од стране Француске, јер иза тога догађаја, она је заузела три мале групе острва на северу Мадагаскара — Алдабру, Космоledo и Глоризоу, које су припадале Француској више од сто година и кој јамчени парискијем трактатом од 1814 г. Хоенш — нећеш, Париз ће бити принуђен да озбиљно проговори Лондону, и да замоли Инглезе да ишче назе на Француску, као велику државу, која располаже и на мору снагом флотом.

ГЛАС ИЗ СЛОВАЧКЕ.

Поводом 25-годишњег јубилеја угарске круниде ишчу словачке Народне Новине међу осталим ово:

Двадесет и петогодишња периода уставног живота у земљама круне свето-стефанске, била је пменито за наш словачки вјерни, радни и мирни народ, периодом душевног, културног и политичког проногата; душевног, језичног, народног и културног роцства, периодом прогањања, глачења, угушивања у нашем народу добрих чустана и племенитих идеја. Затворене су нам три гимназије и једна учитељска школа, разрушена „Матица Словачка“, уграбљен њен новац и кућа, изагнани ради народности из школе ђаци,

привлачени пред суд мужеви, јер су бранили своја народна права и освједочење, искључивани ради народности клерички из семинара, проговени је из семинара словачки језик, словачке књиге, часописи и друго, чине се највећа насиља код избора, тјерани су ради литерарне дјелатности учитељи с њихових служба, проговени свештеници из жуна ради сумње, да имаду словачко освједочење, запријећивано притиском уреда ширење новина и књига, увлачена је силом мађарштина у богослужење (дуге рапске цркве) у чисто словачким црквеним објинама, помађарена су праостара имена објина, ренегати одликовани су службама и насловима, а неприпуштени у службу вјерни Словаци, одстрањени сви натиски словачки са јавних зграда, силом стављане мађарске фирме на приватне куће, устројена су тако звана културна друштва у сврху уништења словачке народности и помађаривања народа словачких крајина, језик словачки изагнани је из свих судбених и административних уреда и школа, стављене су непремостиве за-преке чисто повчаним и индустријалним подuzeћима, која су у рукама словачким, одузета су гласови цијелим објинама — а то су само површно набројене јавне и видне неправде и насиља, која подносио и трпимо дугих двадесет и пет година, а под којима мора пропадати и гинути свака народност.

ДОПИСИ.

Бар, 26 маја.

Почео сам да долазити редовни пријатељ, грозница, који нас је оставио тек свршетом мјесеца октобра прошле године, но то је код нас обично; и ласте одлете с јесени, па се враћају раним прољећем и налазе своја гвијезда неосвјетљена, да могу лећи своје нове птичиће, тако, као што овђе говоре и наше грознице. Мјесто да спремамо љетњу обућу и одјећу, а ми, чим прољеће дође, нуждавамо се у јаку зимљу, — потребит нам је добели јорган. Један Херцеговац дошао у овим крајевима, који није знавао што је грозница, па га ухвати и стана га јако трести, па ће него рећи: „Боже мој, зима да је овђе у сред љета, а ја сам чувао овце у планини, па нијесам овако дрхтао“. Но као што рекох, грозница је наш редовни гост, који нас чини, те можемо слободно рећи: „дух се вије, а живота није“.

Сад нам се појавио и кашалт риканац, који неће да нас остави, а да га не испратимо са сузама, већ је почео затривати дјену вјечном кућом, а и родитеље у врло завијати. Осим ових на поједине појављују се сигурно и друге болјесте, које нијесмо у стању ни познати, по речема „грозница“, а болесник кроз неки дан премине! Наравно рећи ће те: „како то? што не призовете доктора, да види болника, да му даде лијека, да га свјетлуете како да се његује, те а се што прије ослободи болјести“. — Разумије се разложито. Али ђе је доктор? Најближи у Оцињу далеко пет часова. — Доктор хоће путине најмање 15 до 20 форинти па да дође, а ми имамо таквих сиромака, који не може имати кору леба, да издржи своју фамиљу, па умире без доктора. Јамачно има виши дио људи, који не би штитали колико се даје доктору, да га могу имати на врјеме, јер је било случајева, да се тражи доктор, али узалуд он креће и неће га на путу, а болесник преминује. Доктор није у стању свагда ни кренути, чим му се јави. Он може бити заузет у мјесту радом; он може бити пошао у околини уру двије, да види неког болесника; њему може и врјеме, ако и мало смести, да на врјеме не дође, он може бити и сам слаб, те не моћи предузети даљне путеве. — Па и да дође доктор, ако је болјест узела мах, као што у нас имају обичај, онда тек тражити доктора, тешко да може помоћи. Но неке све буде на врјеме, — доктор види болесног, даде му лијека, свјетлуете га како да се његује и т. д., па не имајући времена поће. На жалост наш народ или неће, или не може да се држи прописе докторова, те на ишту болјест, као што то обично бива без њега, дође друга јача, која преда болесног вјечној кући, или га осавети.

По овом доктор би био од велике користи, да је код оволике масе народа свагда у мјесту, па да препоручује и учи народ, а болеснике редовно да прегледује неколико пута. Онда визите докторове би имале успјеха, — мање би било мртвијех, а мање и болеснијех, и тек онда би и најпростији рекао: „доктор је од потребе и добар је“.

Завста само мјесто изложено је особито грозници, али не не у толикој мјери, у коликој патимо сваке године. Сад да потражимо узроке овим грозницама и многим приљепеним болестима. Како главни извор барских грозница била је рјечница Рена, која је по налогу високе Владе регулисана и тако у многом се дала Бару нова снага здравственисти.

Ја ћу овђе навести што смета здрављу у Бару и како се би могло отклонити.

Ти остаци и управо рећи носиоци тешких грозница и разних болјести јесу:

Барска равница, која и сад задржи остатке од баруштина, које или постају цијећењем земљишта испод рјечнице Рене, или од кише. — Да се оциједе те баруштинце, требало би ископати јаркове у дубину метар, а у ширину метар и по, па их увести у ријеку Бунар, у море и ријеку Жељезницу, — онда би се равница поздравно осушила, а и грозница затривала. Ово би се постигло, кад би сви око својих земаља, као што рекох, ископали јаркове, па их један другом додавали и уводили у ријеку.

Што се пак тиче вароши барске, ту има више зарезника а ти су подешурност:

1. Један поток, који тече кроз сред вароши, па испод града у р. Бунар. Исти поток прољећем и љети пресушује, осим мало, те постаје од неких малих вода, које су доведене кроз варош.

Ове мале воде (чесме) тако су мале, да нијесу кадре далеско отједати, но једва али никако, да се могу и саставити у поменутом потоку, те ту чине читаве баруштинце. —

Вода помодри, поцрпи, и изгуби своју природну боју. Биљни и животињски остаци ту труде, да се не може од смради проћи. Кад би се ове мале воде кроз пјачу потопиле и цијевица све саставиле у главни поток, а он се поконио бар 100 метара даљне изван пјаче, завста би се одклонио неки дио болјести.

2. Комарда која се чак и у ово доба године падази у сред вароши при поменутом потоку. Не би ли боље за здравље било, да се комарда миче сваке године из пјаче и вароши, још у марту и то на ријеку Бунар, па да се чисто месо у пјачу доноси?.

3. Марвински назар, који се налази у сред вароши међу осн. школом, мејтепом и пјачом! — Кад би се овај пренио изван вароши без сумње било би чистије, а ето му мјесто изван пјаче на лијевој страни при уласку у пјачу главним путем, или друго које мјесто.

4. Рупе „комунијум“, који су у многом расирострте, које да се затворе много би чистије било, а тако и све старе и да се у остале меће клак загащени.

5. Гашење влака при школој авлији, мејтепу, пјачи а уред марвинског назара. Клак не би требало гасити у пјачи бити близу главних зграда, но неће удаљено изван.

6. Фамеља црногорке, које долазе из унутрашности ради зимнице, узрок су у многоме приљепивим болјестима, јер се преко зиме па чак до половине прољећа стипају по 8 и 10 фамеља у једној малој кућици, гдје једна би могла једна мала фамеља од 5 до 6 чланова. Они колико год је фамеља, толико огњева наложе у једној кућици. Кад би ондашња Управа обратила пажњу на то, би се и многи заразним болестима на пут стало, т. ј. кад се не би допустило толико маси, да етоји у један стан, јер су често на терет и самој држави њиховом болјешћу.

Даље да се уз ово назн још на продају воћа, је ли зрело или не, је ли фрешко или устојано, па да се забрани зелено и давно убрано. Да се назн на све што је труло, па да се забрани и доносити на пјачу и продавати. Особито требало би забранити рибу, која је давно ухваћена и убјаћена. — Гледао сам и познајем ту жескињу, која је донијела рибу и на сред пјаче продавала, а уз пјачу се проћи од смрада не могла. —

Мени се чини, да се одклони горе речено, но би се говорило: „болесно је као у Бару“.

Илија Болевих
учитељ.

Подгорица, 28 маја.

Чујем да се народ из околине, па из ове вароши у опште до сад хвали са здрављем; изгледа да заразних болести нема, па и других врло мало, изузимајући случајева грознице; но ни она није у великом размјеру. Болесници из разних крајина, којима треба више лекарске њега примају се у овдашњу болницу, која се сад налази под руковођењем ваљаног и врједног нашег младог Дра г. М. Радуловића.

О овогодишњим усјевима, према је још рано позитивне закључке чинити, може се рећи, да су до сада изгледи доста повољни. Ево и како: озими у Зетској нахији у опште добри су, особито у Зети и Бјелопавлињима. Истина је да су на тањим земаљама патили од сусе, али се и ту можемо надати роду средље руке. Сијена је на неким мјестима слабо, као у Ђешкопољу и подгоричкој околини, но, оцет у Зети су и зато сасвим повољни, а и у Бјелопавлињима су добри. Прољетњи усјеви су доста добри, са изузетком дувана, који је у подгоричкој околини врло јако црв потаманио, те изгледа да су те земље чисто њиме заражене. Народ из Подгорице и њене најближе околине у велико се занима производством дувана, те ако буде и сада наново посађени

утаманио, речени стаповишци ће имати велику штету. Виногради су ове године добри, као икада; баш ни стари људи не памте их тако одавни и ако одрже здрав пљод, као што су повијели, биће у нас вина сасвијем јефтино. А што ће бити кад — ако Бог да — настају и почну рађати они виногради, они милиони лова посађени лани и ове године по налогу нашег витешног Господара?!... Тада ће нам требати само добрих виноградара, ради рационалне обраде вина, па да му се омогући и пљод на страну, а ми да се ослободимо од куповице туђих вина, која по природној каквоћи и овако уступају нашем домаћем.

Дознајем да је ове године забрана о увозу грозља и вина из Турске укицута, ако се то објетини навијеће се јак удар пролазу нашег грозља. Но надати се је, да ће Висока Влада, узимајући у обзир и штету нашег народа, ту забрану туђеј производства и па даље у снази одржати те тиме подетрекнути народ на живљи рад око сађења и унапређења лозе.

Рекао сам већ, да нашег вино недо-стаје рационална обрада, која би му омогућила уз садашњу каквоћу и трајност, која му је једина препрека па да може конкурити са најбољим врстама тога производа и па јевропским пјачама. У том погледу мислим да су наши мјесни — подгорички — великокунци и произвођачи вина на првом мјесту позвани да се о томе постарају и омогуће; ради користи своје, народне и државне у привредно-економском погледу. Ја им само обраћам пажњу на то. Тада ће изостати и она обична примједба, да нашег вино нешто, врло мало фали.

И ове године навојити нам свакавац, само што није у онако великим ројевима као прошле. Народ га непрестано тамани, те досад није починио тако велику штету.

Још неколико ријечи: јутрос сам провиђење боже подари благо кишницу, која је потребила баш у оно доба, кад је нашим усјевима — особито жупским — нај-боље требали. Слава Свемогућему!

Медунац.

Са врх Румије, 24 маја.

Ми смо по примјеру прошлих година и данас на Тројини дан „Русале“ излазили на врх поносе Румије са познатим румијским крестом. Као и обично, попевши се на вршину, стајали смо око црквншта (гомиле камења, које су побож-нији молници добровољно напјели све по један камен у оваким приликама), окренути к истоку баш у часу рађања сунчевог, запалили смо вощтане свјеће и запалили тамјан, па по знаку свештеникову и уз његово читање молитава и пјевање св. пјесама, окренули смо се тр. пута око црквншта. А док је овај кратки чин трајао, наша ипојерна браћа мухамеданци и њеки римокатолици, стајали су ту околу нас објективно посматрајући.

Донета је диван и подесан за молење Бога овај наш олтар. У њему, истина, нема златоковних украса, до овог историчког крета, нити има умјетничких живописа; али се с њега уживају ништа мање дивоте природне. На све стране око њега, шири се непрегледна и са свијема разноликостима природним обдарена просторија. Море бијаше у тај мах прекрила црна магуштина а запад магле ведри хоризонт сунце освјетљаваше и даваше мору чудновате облике и боје. Такође и на копну. Поглед на ову очаравајућу панораму може узбудити најхладније срце и најпобријанију душу, да сејећају и мисле о Богу и да се диве његовоме свемогућству. Чистота и светоост овога мјеста, које је недоступно човјеку ради ма којег другог чина, осим што се од вјекова на данашњи дан долази овом молитвеном процессијом, кријени човјека у надињу, да се тек овдје ослобод-љава од грјехова и е овог високог ол-тара приближује се Творцу. Није се чудити што су онако високе усамљене горе свагда имале велики молитвени значај.

И завста, већи дио народа Приморске нахије и Крајине, без разлике вјере, гле дају на тројински пзлазак на Румију, као што су стари Грци гледали на Олимпи и његове светковине. Држи се: да су на овај дан овдје долазили сљипени, па да су се здравим очима дома враћали; да руми-ска трава, која се овог јутра прије сунца узбере, лијечи свакојаке болестиде на ти јелу; да се само ради молитвене сврхе овдје долазити смје, а друго свако дјело гром одбија; да само скакање, бацање камења с рамена и погађање нишана има значаја: важности, који се момак на овај дан овдје одликује. За то тек што се сврши гореноменути чин на овоме врху, иде се под самим врхом на једном не великом доду, ће се момци такме у скакању и бацању. Но главна је утакмица момчади из приморске стране Румије са момчађу крајинском.

Ове године једва да су етогина лица пенјали се на Румију. И то међу њима није било ни једног званичника војеног ни цивилног; дочим ланих било је из Приморја и Крајине више од пет сто душа и знатан број старјешина. Благодарје изванредном

гостопримству, на ови дан, седам право
вославних и двију мухамеданских кућа у
Микудиће, свак је имао ђ одморити се и
сит обједовати.

Принчана и Спичана виђело се не
мање од ланш. Мркојевићи, који су у
овоме скупу вјековима главну улогу играли,
све више изостају и опадају од њега,
сигурно по наговорима. Од мркојевићког
браства само су куће Барјактаровића и
Данчевића учествовали као обично, које
су се вазда и признавале као прве међу
људима и по јунаштву. Још су, као обично
учествовали микудићки мухамеданци заје-
дно с браћом православном, и ђаци осн.
мркојевићке школе. Туђемилци су сасвим
изостали; а из Крајине је било тек шесторо
момчади као ради подржавања вјековнога
обичаја.

Баш и при овој маломе учешћу
народа извршена је како обред крстоно-
шења, тако и игра, по свима уобичајеним
формама. Од шесторице крајинске момчади,
двојица су се надметали бацањем и скоком
с момчађу мркојевићком, и оба су показали
завидну хитрину и одважност, али је љетое
првенство остало на Ибраима Асанова Мику-
лића Мркојевића. И при оваквој утакмици у
играма пријема је потреба била имати
старешину, који би се слушао, и који би
безбрижно одређивао биљеге и првенство
ових утакмица. Јер странка, која понесе
пријенство у једном или другом објављује
своју радост пуцањем из пушака и аплау-
дирањем; за то се и надмеће момчадија
без обзира на своје здравље, до изабитка
цијеле своје снаге.

Но пошто Румија служи јединим
зборним црнотом цијелога народа који живи
по странама и у подножју њеном, како
ради особите молитве, тако и ради осо-
битог увеселења и игара, жељети је, да
власт уздржи овај тројичински скуп као
што је свагда био, кад је у њему уча-
ствовала сва приморска и крајинска (при-
језерска страна Румије.) Таквим начином
помогло би се не само жудњама наше
душе и срца, него и нашем самосазнању
браства и јединства; помогло би се и
здрављу нашем, које би окрепљавао чист
планински ваздух у ово доба године.

Љубомир Приморац.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Ко се може назвати умним пољопривред-
ником?

Много се људи занима пољопривредом
и готово сваки мисли о себи да је добар
газда. И то је са свим природно; јер ри-
јетко ће који човек своје мање и слабости
моћи сам увидјети, па их и признати. Ако
га ко други на то потјети и покаже их
претом, онда је готова срдња, срце и зла
воља.

Није овај пољопривредник добар
газда, ко за кратко вријеме много нешто
производи; него је онај, који свој посјед
тако подијели, ред сијања тако удеди, да
своју земљу не пендлаче него је непрестано
у снази одржава. Ко према својим
иметку несоразмјерно много таквих би-
љака производи, које ће већином на пијацу
да изнесе, тај личи на оног капиталисту,
који се не задовољава са интересом-
каматом од свога капитала, него и сав ка-
питал врши трони. Са тропињем капитала,
наравно умањује и камату. Такав човек,
а прије а послеје може доживјети то, да
ни камате неће имати.

Ако пољопривредник не ђубри своју
земљу, плитко је оре, биљке за њију не
произвађа и према томе не држи и доста
марве коња; даље ако се ограничи на
производњу само пшенице, или једне ма
од које друге хране, ми леђи, да ће тиме
највећу добит постићи — тај капитал,
односно своју земљу трони у тој мјери,
обмањен, привременом већом добити напо-
следку ће догље допјерати, да ће своју
земљу тако пендлачати да једном ријечи
неће на њој са коришћу ништа моћи
производити.

Из свега се тога види, да дотични не
само да је лакоумни расипач, него да тиме
врло брзо може и до пропасти да дђе.
Умјесно измијенивање усјева, обилно ђубре-
ње, у вријеме и дубоко орање, још није
довољно за добро умно гездовање; него
уз то иде још и одржање доброг реда,
чистота, наклоност и спрема
према свима радњима, које се под његовом
руком имају обавити; и тада и такав пољо-
привредник с првом заслужује да се пазове
правим умним пољопривредником.

Ни једна радња, а још мање пољо-
привреда не може постојати без реда.
Кад се само у онште посмотри, може се
лако увидјети, да пољопривредник ако
само један мах на ред не пази и прекорачи
га је, да из те једне погрешке неосјетно
упада у стотину други, које једна другу
нижу као оне карика на ланцу; напротив
гдје се ред у свој својој тачности одржава
— тамо посао иде много олакшије, лако
се да прегледати и нема никакве забуне а
према томе и већи успјех — већа добит.
Сваки посао има своје вријеме, кад се и
како се има обавити. Истина да ни један
посао не може бити везан за дане и часове,

него то више зависи од околности у којој
се пољопривредник нашао буде. Али то је
баш главно, да пољопривредник брзо сазна
и упозна те околности и према њима да
зна и свој рад да удеди. Све што год
ради, односно што год хоће да ради, на-
пријед мора промислити и смислити, осим
тога како ће да ради још и кад ће тај
рад да обави, да не би без претходног
размишљања дошао у такву неприлику, да
му се посао због непредвиђених окол-
ности не би у један мах нагомљао,
те онда у забунености својој не зна
кога ће се прије да лати. За то баш не
смје ни најмању ситуацију одлагати од
данас на сутра, него како је може да
сврши, а вријеме је да се може свршити,
ваља је одмах обавити, да се такве си-
туације не би нагомилале и да оне као такве
ситуације не би касније крушним стварима
сметале. Н. пр. дође доба жетви, вољби,
који се посао не смје одлагати, а још
нијесмо нију за марви склонили, саставимо
ли оба та посла уједно, више је него
извјесно, да ћемо са једним штетовати,
ако и са обада не страдамо, а и један
и други су животна питања по пољоприв-
редника.

За то и поново велимо, да пољоприв-
редник унапријед мора све прорачунати
шта му и како ваља радити, и то не
процунити, него их редом али неодложно
обављати; не како се бадава ред
држи свијет.

(Свршиће се.)

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Ц е т и њ е, 5 јуна

(С Двора.) Његово Височанство
Господар с пратњом повратио се из
Никшића у сриједу. Свечано отварање
пута биће тек кад се ограда мост
преко Грачанице.

— С пута Незињог Височанства
Књагиње добили смо од бечког „Кор-
Вира“ шљедеће вијести:

БЕЧ, 31 маја. — Књагиња Ми-
лена, Престолонашљедник Данило, Ве-
лика Књагиња Милица и Велики Књаз
Петар походили су заједно изложбу.
Престолонашљедник Данило учинио је
позуду посјету Карлсбаду.

БЕЧ, 2 јуна. — Књагиња Милена
и Престолонашљедник Данило кренули
су јутрос пут Карлсбада.

ГЛАЈХЕНБЕРГ, 3 јуна. — При-
сјели су Велики Књаз Петар и Ве-
лика Књагиња Милица.

(Из Острога.) Његово Високопре-
осветиство, г. Митрополит Митрофан,
повратио се из Острога у петак. Ове
године није било много народа из држав-
не, јер сваке године све то више
народа иде у Острог на дан представ-
љена Св. Василије, 29 априла; а многи
и о Петровдници. Из Босне је било
прилично поклоника, листом простог
народа са села; из вранин је било
само по која госпођа. Из Херцеговине
је било уопште много мање него из
Босне. Узрок је овоме, што се тешко
може добити насон Између Босанаца
и Херцеговаца била су и два млада
свештеника. Из Приморја је било врло
мало поклоника. — Кажу нам да је
током ове године доњи манастир знатно
украшен новијем теплом и подигнути-
јем звоником. У идућем броју ми ћемо
се постарати да донесемо штање из-
вјесно о тијем новијем радовама око
украшења ове највише српске „набе“.

(Личне вијести.) Г. Војвода Илија
Пламенац војни министар, који је пре-
стављао владу о Тронинском скупу у
Острогу, повратио се с пратњом Ње-
говог Височанства, којој се био придру-
жио из Острога на путу у Никшић.
— Х. Фејза-Бег Отмански Вицекон-
суо за Бар-Улицу, отпутовао је јуче на
отпует у Цариград.

* (Одликовања.) Његово Висо-
чанство Господар изволио је одликовати
старатеља православне руске цркве у
Ници, Г. Д. медицина Алексеја Андри-
јевића Љубимова и настојатеља пете
цркве отаца Серија Љубимова III степ.
Данилова реда; Официра Јахте „Рок-
сана“ Густава Евгенијевића Вилде а
IV. степеном истог реда; а Јована
Скота механичера храбром медаљом.

(Погранична комисија) турско-
српског, која има да ријечи разна
погранична питања крвце и имовинске

нарави, састала се у Беганима под
предједничтвом Тахир-паше. Главни је
представник наше владе у тој комисији
г. Бајо Гардашевић.

(Жетва) Ове године лијесно обећаје:
од свакуда стижу најповољнији гла-
сови: пошљедња кнша дошла је у
најбољи час; њом је пало благо на
земљу. А ове године је много озими
било посвијано, како су кукурузи про-
шлијех година махом издавали. Ове
године до сада и кукурузи иду добро.
Виногради такођер обећају најбољи
род.

(Дар Зетском Дому.) Г. О. фон
Хофер из Бомбаја, начелник ондјешње
агенције аустријског Лојда послао је
преко г. Михајла Поповића, адјутан-
та Н. В. Књаза, музеју „Зетскога
Дома“ једну збирку разнијех змија и
другијех ријеткијех рептилија, што ће
бити саопћено управи „Зетског Дома“
на првом њеном скупу.

(Испити.) Овогодишњи испити у
овданишњој Богословско-Учитељској шко-
ли и Гимназији теби ће овајем редом:
од 8—13 јуна предиспитни распует;
13 и 15 јуна испит у I ом разреду
Гимназије; 16 и 18 јуна испит у II ом
разреду Гимназије; 19 јуна испит у
III-ом разреду Гимназије; 20-ог јуна
испит у IV-ом разреду Гимназије; 22
јуна утврђење биљезака у Гимназији;
23 јуна испит у Богословско-учитељ-
ској Школи; 25 јуна утврђење биље-
жака у Богосл.-Учит. Школи; 26—27
јуна закључни професорски рад; 28
јуна благодарјење, читање биљезака и
дијељење свиједоца.

(У научној екскурсији.) Г. др.
Курт Хасерт, млади учени Прусе, који
је прошле године цијело љето провео
путујући по Црној Гори научном
сврхом, стигао је ове недеље у нашу
средину и већ је весело кренуо да
настави своје проучавање особито
површине Црне Горе. Најприје је уда-
рио преко Љуботиња и Грађана, па ће
се с Вира превести на Главницу, да
предузме велику екскурсију преко Мо-
рачце, Дробњака и Пива. Г. Хасерт
врло симпатично и темељито нише
о Црној Гори. Ми смо виђели његовијех
радова те врсте, што је штампано по
научнијем њемачкијем листовима, који
свиједоче да је г. Хасерт наш пријатељ
и прави научњак. А сада му је у
штампан читана књига о његовом при-
ном путовању по Црној Гори, којој се
можемо у напријед радовати.

(Српска књижевна Задруга.) У
прошлом броју овога листа довијели
смо списак уписанијех на Цетињу
чланова „Срп. књиж. Задруге.“ Улози
истијех (442 динара) послати су одмах
друштвеној управи у Биоград, а упи-
сивање се је и даље наставило. — Ове
недеље уписати су за чланове „Срп.
књиж. Задруге“ и положили су улоге
још ова господара: За „осниваче“ с
улогом од 10 динара:

Високопреосв. Митрополит Г. Митро-
фан, Војвода И. Пламенац министар војни,
Архимандрит Михаил Церковић, Протођакон
Ф. Радичевић секрет. Митрополије, Нгуман
Ман. Морачког Мих. Дожић, Ј. Љењина
унив. професор Гимн. и богосл. уч. шк.
Љ. Поповић главни школ. надзорник, Саво
Радуловић секретар варошке управе,
Јован Томовић трг. члан, обштинске управе,
Васо Пашер трговац, Гимназија и Бого-
словско учитељ. школа, и Цетињска осн.
школа.

За „осниваче“ су се уписали с
улогом од 6 динара:

Прото Доичић катихета, Марко Ива-
ншевић књижар, Ристо Стојичић Тамни-
вић, тр. „Мило Баровић трг. Јован Голу-
бовић трг. Ниво Викторовић обућар. —
Укупно динара 156.
Од прошле недеље 442.
Укупно динара 608.

Упис још траје. Ко жели бити
члан „Срп. Књиж. Задруге“, нека се с
улогом пријави проф. Павлу Поповићу.

У Подгорици су се уписали слиј-
дећи, за чланове осниваче:

Подгоричко пјесачко друштво „Бр-
њко“, — Г. г. Захарија Гвозденовић, —
Арсо Лукачевић, — Лука Пинтелић. —

За чланове улагаче:
Г. г. Бајо Брацановић, учитељ, —
Захарије Радичевић, учитељ, — Јово По-

новић, секретар окружног суда, — Боле
Гвозденовић, секретар окружног суда, —
Јово Пејовић, секретар општине, — Саво
Гвозденовић, — Митро Дасичић, — Илија
Златичаић, — Божо Белојевић, — Андро
Млатовић, — Мило Чавић, — Стеван Зећ, —
Саво Чубрановић, — Саво Терзић, —
Благота Радуловић, — Филип Пенезић. —

Бригу за скупљање чланова узело
је на себе онамошње пјесачко друштво
„Бранко“ и, као што видимо, лијето
је успјело.

Поводом окупљања ове „Задруге“
примили смо и саопћавамо ову пјесму:

„СРПСКОЈ КЊИЖЕВНОЈ ЗАДРУГИ.“

Нова нам се зора јави
Да нам гони мрак,
И на Дунав под Аватом
Процула је зрак!

Синула је нова зора
Српству на радуот:
Зрацима је обацула
Српску књижевност!

Да књижевно наше поље
Сад прослави нам:
Да засија међу Српством
Као алам — кам! —

Слава нек је новој зори
Што на Дунав сја,
Те се данас њој радује
Србадија сва!

Радоје Црногорац.

(Исправак.) У биљешци „с Дукље“
у пошљедњем броју нашег листа пот-
краза се једна штампанска погрешка,
која квару смисао читавог периода,
гдје се говори, како је Н. Ц. В.
Књагиња Стане Николајевића долазила
на Дукљу; јер има стати, да је она
показали мјесто, на ком се отпочело
копати овога прољећа, а не да је она
улазила на то мјесто.

Т Р Г О В И Н А.

Никшић, 27 маја 1892. — Ево вам
цијене са ономадашњег пазара:

Волови сума 150 гила од 40 ф. до 50
ф. — Овце са јагњадима од 4 до 4 ф. и 50 п.
— Козе са јарадима од 3 ф. и 50 новч.
до 4 ф. — Кожице јагњеће 65 новчића.
— Кожице јареће комад по 65 новчића.
Урметин 1 и по кило по 13 новчића. —
Брашно ур. 1 и по кило по 13 1/2 новч. —
Пшеница 1 и по кило по 16 п. — Јечам 1 и
по кило по 11 п. — Кртола 1 и по кило по
3 п. — Дуван у листу 1 и по кило по 1 ф.
и 40 п. — Дуван дограм 1 и по кило по
1 ф. — Месо суво 1 и по кило по 55 п.
— Масло 1 и по кило по 1 ф. и 10 п. —
Скоруп 1 и по кило по 68 новчића.

Р А З Л И Ч И Т О.

(Никола Тесла у Биограду.) Био-
градски Одјек нише:

Научар од свијетскога гласа, грађанин
слободне Америке, а син српскога народа
који је у љему одрастао и одгајен био, г.
Никола Тесла, чије је име данас заните-
ресовало цио свијет, а на чије су радове
бацити око највећи научари у свијету,
донашњи после дугог времена да посјети
своју роднину, није пропустио прилику
да посјети Биоград, престоницу слободне
краљевине Српске. Дочекал је на станици
нема одушевљено. У четвртак походио је
В. Школу, гдје је био дочекал од стране
ђака и професора с највишим одушевљењем.
Имао је част бити примљен од Н. Вел.
Краља и сврнути наљу свима угледнога
Београда, познаницима на Калемегдан у
пратњи предједника општине и многоброј-
них угледних грађана, професора и г. д.
У вече тога дана дават је у његову
почаст банкет у Смутековцу, па који је
поред свега наваљивања од стране овога
необично много госта српске престонице
да се пријатељском дочеку да што скром-
нији облик. — дошло до 100 одабраних и
угледних грађана, представника разних
корпорација. Г. Тесла је необично симпа-
тична и маркантна појава. Веома висока
раста, сув црноманаст, бијела лица,
замишљених, сандалачких очију испод шро-
рока чела, с веома финим цртама лица, —
он и на први поглед прикује к себи наљу
посматрачеву. Говори лагано, извреним
српским језиком из његове поносне Лике
и ако је скоро 15 година провео далеко
од свога завичаја и од свога народа.
Необично смијеран, стидљив, он при првом
погледу на њега, показује да је вијек свој
провео у мислима, далеком од обичнога
сјаја и туђња свијетског. И овакав, кад се
појавио међу учеснике банкета који му је
приређен у Смутековцу, изазвао је код
свију присутних подједнако пријатне ути-
ске.

За вечером нишо је прву здравницу
предједник општине Њег. В. Краљу,
пожеливши да га Бог доживи на срећу

ОГЛАСИ.

Моје имање продајем из слободне руке, а то: 1 кућу поземљану, на назару, у коју је једна комара (соба) и једна кујина, кућа је дугачка 5 мет. а широка 9 метара, а ограђена по новом плану; — 1 1/2 рало земље од најбоље врсте, и 1/2 коше ливаде под село Иваншевиће; — 6 комада горе од које је виши дио близу царевацетинског ријеког пута близу вароши Цетиња; — 6 овчих брва.

Који би жељео купити горенаменуто имање или поједино имање нека се пријави потписаноме до 15 јуна ов. год. Ђе ћемо се лако погодити — само за готов новац.

Цетиње, 27 маја 1892 год.

(2—3)

Перо Лукин Иваншевић.

HERKULESBAD BEI MEHADIA

ЗНАЧАЈНО СВИЈЕТСКО СУМПОРНО-

СЛАНО КУПАТИЛО

са топлотом до 56° С.

Почетак сезоне 1 маја.

Као климатско купатило много се посјећује. Године 1887 почастила је *Илена Величанства аустро-угарска Царица* ово купатило са шестинедељним борављеним.

Међународни састанак свијетских лекара у предни положај у драгејској брђевини окруженој *Черна долином*.

Врло лијепа зграда за купање свих лековитих извора.

Електрично осветљење великих грађевина.

Величанствени хотели, купалишни салон, купалишна музика. (Повориште је прошле године отворено.) Шеталишта и виле, пењање по горама, масажа, шведска гимнастика, електрична купатила, лечење хладном водом.

Свега са експресом и оријентал-експрес-жељезницом. Олакшице ужимцима. Паробродска свеза са свима подунавским земљама *via Orsova*.

Повољно пријеме ваздух баш прашине, богат на озон, закљонен положај.

Лекарски савет код многобројних купалишних лекара из свих јевропских и оријенталних језичама. Купалишни лекари: Dr. Akusius v. Litsck. Dr. J. Wesseli. Dr. Alex. Popovics. Dr. Theodor Szibenyi. Dr. Georg. Vujic. (1—8)

HERKULESBAD BEI MEHADIA

ПОЗИВ НА КУПОВИНУ

СРЕЋАКА

IV КРАЉ СРП. ДРЖ. КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ.

Ова од државе установљена и гарантована новчана лутрија, састоји се из 30.000 срећака, од којих у 5 класа вучења у току за пет мјесеци сигурно 15.000 срећака морају добити, а то значи да свака друга срећка мора згодити правити.

Добитци су подијељени у свих пет класа тако: у I класи главни је добитак франка 20.000, II 25.000, III 30.000, IV 35.000 и у посље двој главној V класи

главни је добитак

франка 150.000 у сребру

са још: 75.000, 50.000, 40.000 30.000 и т. д.

Укупна свота, која се издаје на добитке, износи:

франка 3.208.500 у сребру.

Званичан „План“ ове лутрије, из кога се све појединости могу прегледати, на захтјев шаљем свакоме бесплатно.

Срећке за I класу коштају:

Цијела Срећка 24 франка, 1/2 Срећке 12, 1/4 Срећке 6 и 1/8 Срећке 3 франка у сребру.

За уплату срећака ја примам сваковрену монету новца и обрачуњавам тачно по курсу.

Ко жељо играти на овој лутрији, нека се изволи обратити на доле потписану фирму. По пријему налога и уплате потписати по захтјеву шаље одмах дотичне оригиналне срећке, а по вучењу сваке поједине класе потписати извјештава свакога имаоца срећке са званичном „Листом“ о извученим добитцима.

Све налоге треба уплатити непосредно на адресу:

Ђорђе Р. Одавић

краљ. срп. овл. продавац срећака у Биограду (Србија).

(2—5)

БЕРЛИН, 1 јуна. — „Пост“ дементира глас о вјеридби Царевничевој са Принцесом Шаумбург-Лине.

ПЕТРОГРАД, 1 јуна. — „Ива-лид“ констатира да је Кишки састанак нова гаранција мира. Вишиградски се налази у врло добром стању. Пристијеће до који дан у Москву, па ће преко Петрограда у Стоколм.

СИГМАРИНГЕН, 1 јуна. — Приспјео је румуњски Краљ Карло да присуствује свечаности поводом вјеридбе румуњског Књаза Нашљединка.

ПЕТРОГРАД, 2 јуна. — Гире је кренуо у Финландију. Престолонашљедник румуњски и Краљица грчка чекају се крајем јуна у Петерхову.

ПОДСДАМ, 2 јуна. — Жвездски Краљ приспјео је из Париза. Цар га је дочекао врло срдачно.

БИОГРАД, 3 јуна. — Током резултат скупиштине либералске у Паризу тумачи се као коначни и потпуно удаљење либералске странке од регента Риттића.

АТИНА, 3 јуна. — Чуло се више потреса на разнијем мјестима у земљи.

БРИСЕЛ, 3 јуна. — Нови сенат има 44 католика и 30 либерала, а три ужа избора. Нова комара има 92 католика и 52 либерала, а пет ужих избора.

БЕРЛИН, 3 јуна. — Краљ и Краљица италијанска приспјеће у понедељник.

РИМ, 4 јуна. — Величанства ће кренути прекојутра из Монзе пут Потседама, гдје ће остати четири дана. Комара је одложена sine die.

БИОГРАД, 5 јуна. — Регент Протић умро је у Врстовачкој Бањи од апендектичког удара.

КОПЕНАГЕН, 5 јуна. — Жвездски Краљ приспјео и отпутовао у Стоколм. — Краљица грчка и велики Књаз Нашљедник укрцали су се на јахт „Царевну“.

ПРИЗ, 5 јуна. Влада је одлучила да блокира луку Дохомеја.

БАРЦЕЛОНА, 5 јуна. — Свишпило је штрајковање.

ОГЛАС.

Моју кућу на Даниловом граду од седамнаест лаката дужине са једном баштом, налазеће се у побочној линији према главне велике улице, коју сам купио у Вучка Команина и Симона Хрвата за 325 талијера, продајем за 200 талијера у готовом новцу, и ко жељо истау купити нека се изволи са готовим новцем на потписанотога обратити.

Цетиње, 20 Маја 1892.

(3—3)

Филип Радичевић.

ИЗЈАВА.

Госп. Стеван Лукачевић трг из Подгорице, бавећи се својим послом у Србији, написао је у 133 броју „Малих Новина“ писмо уреднику истог листа, а ушљед дописа из Подгорице штампаног у 124 ом броју тога листа. Судећи по врдању које се у томе писму огледа, оно је написано више из сујете, амбиције нишчеве, који хоће по што по то да се гласне, као што је то неколико пута за сад доказао. Хтио је човјек да докаже: да онај допис није из Подгорице, колико да се не би на њ сумњало, и колико да нико без њега не умјеје у Подгорици писати. Како му драго. — Што је хтио да себе ту истиче, није ме стало, али је г. Лукачевић био толико провинцијалан, да — као да је у боб врачао — пагађа ко је могао онај допис о г. Машу Врбци написати, те — ни пет ни девет — по истиче мене као пријатеља Врбичина да га нико други није могао написати до мене. Што је г. Лукачевић тијем пророчством својим хтио — он зна, ма се је грдно преварио у врачању, јер — ма да сам зблиа вет брата Маша Врбце — тврдим: да нијесам о њему ништа, па ни у „Малим Новинама“ писао, и на основу тога позивам г. Лукачевића: да — или исправи ону погрешку, којом ми онај допис намеће, стојећи добар за „све Подгоричане“, или да докаже своје нагађање и тврђење.

У Подгорици 1 јуна 1892.

Стеван Рајчиковић.

земље и народа, а на корист науке, којој је поконио пажњу примивши необично љубавно и радосно нашег драгога госта. После ове здравце дошле су многе. Дивне и лијене здравце, које су учиниле те је ово вече одистине била једна одушевљена овација једном великом Србину који је име српско урекао на пољу највиших проналазака овог вјека златним словима... Наздравио је г. Тесла прву здравцу г. Адковић, проф. В. Школе. У лијепоме говору напоменуо је, између осталог, да се радује у име највећег просвјетног завода у Србији, што је српско име његово стекло толико гласа у научном свијету, да се сви Срби њиме могу поносити. Г. Тесла је захвалио за здравцу и у своме говору поменуо, да ће његово срце, далеко за атланским океаном, вазда куцати за Српство и његову будућност и у часовима, кад га његове мисли буду носиле у сферу електричних таласања. Отпоздрав г. Тесли дочекан је бурним и дуготрајним живио! Г. Ђока Станојевић изнио је у живом и лијепом говору, на начин разумљив и за шири свијет, какве су заслуге г. Тесле у електротехници и науци за дуг живот овог великана. За овим је наш уважени старина Змај устао и потресеним гласом прочитао ову pjesму:

Не знам шта је, је ли есутина,
Или то чини само мисао,
Чим смо чули: долазили нам,
Одмах сви нас електриче!

На што живе сироводнице!
Електрика јури широм,
Ваздухом ће бити споја
(После можда и етиром).

— Стоји стабло, стоји Српство,
Мајка сваком листу — сну;
Највећји лист му трепну
На одлете у даљину.

Ти нам, Тесла, ти вршче,
Оде летом јаче струје
У далеку Колумбију
Да ти умље колумбује.

И ти, Тесла, у којем се
Исполине мисли роје,
Тебо краћа неодоље
Да полубиш стабло своје.

Љуби стабло, дојчице му,
Свици дојку, свине врати;
Свака грња српског стабла
Тесла тена, Теслу грати.

Биоград је дане еретан
Рукујућ се српском диком
И открива срце своје
Пред Србином велишником.

По ти мораш опет натраг
— Састанак нам кратка траја —
Ал' топлоту носи собом
Братинскога загрљаја.

Остварена ј' мисао твоја,
Мисао дивна и голема;
Међу нама биће веае,
А даљине нема, нема.

Разумеће дистак свежи
Сваку жиду својег стабла,
Спајаће нас електрика
(Електрика наших срца)
И без живе и без кабла.

Г. Тесла необично су потресла ријечи г. Змаја, као и све присутне, и он је подубио омиљенога pjesника у руку... Одјекнуло је громогласно: Живео! На ону здравцу одзвонио је г. Тесла необично дарљивим гласом и лијеним говором, на поменувши да ону радост, што је осјећао у часовима, кад је у мучној борби са сиротињом лomio главу над проналазцима и дошао до успјеха, до остварења своје замисли, — осјећа и сада после ријечи омиљенога pjesника и у одличном скупу српском. Било је још здравца; г. Тесла је и по трећи пут захвалио и нагласио, да је срећан што се налази у овом српском скупу, и да ће му мисли вазда бити за Српством, и весеље је трајало до позна један, кад је гост устао и опростивши се са свима отишао, испраћен бурним „живио“ и „срећан пут“!

Тесла је родом из Лике. Отац му је био православни прото. Учио је велике техничке школе у Грацу и Будимпешти. Свој рад наставио је у „Едисоном друштву“ у Паризу. Прешао је у Америку и ту је претекао Едисона, усавршавајући електричне справе. Сад му је тек 35 година. Дошао је од скоро походити своју Лику гдје је затекао стару матер на смртној постељи те јој је тако он очи закљонио. Његова је мати рођена сестра новонаиме неваног Митрополита у Тузли Н. Мандића.

(Трке у Србији.) Од неколико година устројио се у Србији „Коло Јакача“. Овијем почетком и заузимањем овога друштва, држе се сваке године трке на коњима. Така трка била је на Сисаев дан код Биограда и сјајно је испала. Друга је приређена у Шапцу, за Духова.

За ову трку пријавило се неколико Срба мухамеданске и православне вјере из Босне. Међу оввијем има неколико бегова. Пријаве су дошле из Бијељине и Врчке. „Коло Јакача“ прихватило је драгољубно ову пријаву и за њих одредило је нарочиту награду до 500 динара.

(Несрећа у Чешкој.) Опет је Чешку снашла несрећа: запаљено се сребрни рудник

у Пшибрану и у њему је погинуло на стотине радника. Рудник се унутра срушио. Сви радници изгинули су. Извучено је око сто љешина. Рањива се наставља и ваде се остале љешине. Погинуло је до 370 радника. Дошао је на мјесто министар правде из Вена и намјесник из Прага.

Веће од ове несреће није било, послије познатог пожара у Ринг-театру у Бечу. Каже се, да је зликовачка рука створила ову несрећу.

(Велика несрећа на жељезници.) Из Загреба јављају од 21. маја: На жељезничкој станици у Новској догодила се јуче највећа велика несрећа на жељезничкој прузи. Поштански воз који је из Загреба у Брод ишао ухватио је вихорити орган те је вагоне поразбацао, два вагона прве и друге класе подигао је у зрак те се у један срушише, остали су вагони раздвољени. Од путника су њих 22 рањени, па више њих смртоносно. Телеграфске жице су разорене. Орган је починио велике штете на здањима и магацинима. У исто доба као орах круван град је по свој околини уништио усјење.

(Фонограф.) Биоградски „Дневни Лист“ пише: Од данас па само за четири дана, може се виђети и чути за сада најсавршенији фонограф, како за пријем тако и за повлањање гласова у опште. Ми смо имали прилике да присуствујемо подужем демонстрирању с фонографом, и признајемо, да су то били доиста часови уживања. Један од господе, (г. Попеску) чие фонограф, био је тако добар те нам је у кратким цртама изнио биографију фонографа. Идеја да се конструје апарат који би могао примити гласове, пала је на намет најријис Леону Скоту 1857 године у Паризу. Он је доиста и приступио остварењу те идеје, мучио се састављајући и улањавајући апарат и 1862 године поднесе га академији. Ну ова сматрајући то као просту фикс идеју, одбије га. Леон Скот радио је и даље на усавршавању свог апарата, и ту је утронио и своја материјална средства и здравље, те умре 1863 године, не постигнув задовољавајућих резултата. После Скота радио је на томе 1877 године Крос, али и он није био боље среће. Године 1877 конструје Едисон први свој фонограф. Важно је напоменути да су код Скотовог апарата тонови саопштавани кодо, са стране у облику вијугастих пруга, дочим је Едисон употребио иглу, утврђену за мембрану, која долази у покрет вибрацијом ваздуха, изазвавом нашим говором, свирком и т. д. Та игла чини убоде на штабоду и гласови се саопштavaju као штампом, у виду тачака. Ну ипак није било чистог тона. Доцније, Таинер професор у Филадельфији пронађе масу од које се праве ваљци за фонограф. Едисон употреби ту масу, и ваљцима замијени првобитни штабод. Али осим тога он је иначе радио на томе, да што више усаврши свој апарат и усенио је у томе. Први, Скотов апарат, стављан је био руком у покрет. Доцније је употребљен механизам, који се навјајао као сакат. Али ни један ни други начин нијесу били подесни, јер нијесу могли продукovati једнакост тона. Први је Едисон употребио електрицитет као потребну снагу, изложи у Паризу 1889 године свој фонограф, кога је покретао електрицитет. Његов фонограф покрене се Бунзеновим апаратом. Регулатор на апарату, који је у вези с батеријом, има ту дужност, да подједнако покрене апарат. Тиме је постигнута једнакост тона. Ово је укратко биографија фонографа. Фонограф који се од данас може видјети и чути у Хотел Имперјалу доиста пружа лијепо забаву и уживањем, чисточом и правилношћу тонова доиста изненађује. Ми смо чули маршове од цијеле војне музике, чули смо лијене варијације мадарских цигана, чули смо пјенање pjesама српских и њемачких, чули говоре, и све је то фонограф поновно чисто, правилно и вјерно природи.

ТЕЛЕГРАФИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА“.

РИМ, 30 маја. — Комара је усвојила пројект екстраординарних војничких трошак са 192 против 144 гласа. Односно провизорног буџета остављено је гласовање за сјутра.

БЕРЛИН, 30 маја. — Цар Александар послао је Цару Вилхелму депешу изјављујући му топлу захвалност на љубавном и сјајном дочеку у Килу.

БЕЧ, 31 маја. — Листови доносе вјест из Конснагена да предстоји вјеридба Царевина са једном Принцесом Шаумбург-Лине. — Конвенција републиканска поставила је једногласно Харисона кандидата за пресједника Сједињених Држава.

РИМ, 31 маја. — Комара је одобрила већином гласова влади провизорни буџет до сиршетка децембра.